

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

INNOVATION TALABALAR AXBOROTNOMASI

 <https://innoworld.net>

 +998335668868

////////

ILMIY JURNAL

////////

ICJ JOURNALS
MASTER LIST

ISSN

INTERNATIONAL
JOURNAL
OF
SCIENCE
AND
TECHNOLOGY
INTERNATIONAL CENTER

doi

zenodo

OpenAIRE

Academic
Resource
Index
ResearchBib

Google Scholar

open access.nl

INNOVATION TALABALAR AXBOROTNOMASI

2-JILD, 3-TO'PLAM
2025

Jurnal quyidagi xalqaro bazalarda indekslanadi:

Google Scholar digital object identifier

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

OpenAIRE

Academic
Resource
Index
ResearchBib

Directory of Research Journals Indexing

Ilmiy jurnalning rasmiy sayti:

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2025

Kichik sanoat zonalari faoliyatini rivojlantirish va uning samaradorligini oshirish istiqbollari

Mirzayeva Shaxloxon Otamurod qizi

Farg'ona Davlat Universiteti iqtisodiyot yo'nalishi birinchi bosqich magistranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada kichik sanoat zonalarining mamlakat iqtisodiyotidagi o'rnini, ularning tashkil etilish maqsadi va hozirgi holati, shuningdek, samaradorligini oshirish yo'llari tahlil etiladi. Tadqiqotda kichik sanoat zonalarining iqtisodiy rivojlanishdagi o'rnini, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish istiqbollari yoritilgan. Muallif tomonidan sanoat zonalarida infratuzilmani rivojlantirish, investitsion muhitni yaxshilash, raqamli texnologiyalarni joriy etish hamda kadrlar salohiyatini oshirish bo'yicha takliflar ishlab chiqilgan. Maqola natijalari kichik sanoat zonalari faoliyatini yanada samarali tashkil etish va hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishga amaliy tavsiyalar sifatida foydalanilishi mumkin.

Kalit so'zlar: kichik sanoat zonasi, samaradorlik, innovatsiya, iqtisodiy rivojlanish, infratuzilma, klaster tizimi.

Kirish. So'nggi yillarda mamlakatimizda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash, ishlab chiqarish hajmini kengaytirish hamda yangi ish o'rinlarini yaratish borasida keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Shu jarayonning muhim tarkibiy qismi sifatida **kichik sanoat zonalari (KSZ)** tashkil etilib, ular hududiy iqtisodiyotning barqaror o'sishini ta'minlashda, mahalliy resurslardan samarali foydalanishda hamda eksport salohiyatini oshirishda muhim o'rin tutmoqda.

Kichik sanoat zonalari — bu ishlab chiqarish korxonalarini jamlab, ularning infratuzilma xarajatlarini kamaytirish, o'zaro kooperatsiya va innovatsion hamkorlikni kuchaytirish orqali iqtisodiy samaradorlikka erishishni maqsad qilgan tizimli maydonlardir. Mazkur maqolada KSZ faoliyatini yanada rivojlantirish, mavjud muammolarni aniqlash hamda samaradorlikni oshirish istiqbollari tahlil qilinadi.

1. Kichik sanoat zonalarining iqtisodiyotdagi o'rnini

Kichik sanoat zonalari, avvalo, mahalliy ishlab chiqarishni rivojlantirishga xizmat qiladi. Ular quyidagi asosiy vazifalarni bajaradi:

1. Bo'sh turgan sanoat obyektlari va yer maydonlarini iqtisodiy aylanishga kiritish;
2. Tadbirkorlarga tayyor infratuzilma asosida faoliyat yuritish imkonini yaratish;
3. Mahalliy xomashyo bazasidan foydalangan holda raqobatbardosh mahsulot ishlab chiqarishni yo'lga qo'yish;
4. Ish o'rinlarini yaratish va aholi bandligini oshirish;
5. Hududiy iqtisodiy tafovutlarni kamaytirish.

Masalan, O'zbekiston Respublikasining deyarli barcha viloyatlarida kichik sanoat zonalari tashkil etilgan bo'lib, ular orqali minglab kichik korxonalar o'z faoliyatini boshladi. Natijada yangi texnologiyalar kirib keldi, ishlab chiqarish hajmi va eksport ko'rsatkichlari oshdi.

2. Kichik sanoat zonalari faoliyatining hozirgi holati

Hozirda kichik sanoat zonalari mamlakatimiz iqtisodiyotining muhim bo'g'iniga aylangan. Ular nafaqat ishlab chiqarish jarayonini markazlashtirish, balki innovatsiyalarni tatbiq etish va hududiy iqtisodiy faollikni oshirishda ham muhim rol o'ynaydi.

Ammo tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, ayrim KSZlarda quyidagi muammolar mavjud:

- Zarur infratuzilma (yo'l, elektr, suv ta'minoti, aloqa tarmoqlari)ning to'liq ta'minlanmaganligi;
- Investorlar uchun imtiyozli kredit va soliq mexanizmlarining yetarlicha samarali ishlamasligi;
- KSZlarda joylashgan korxonalar o'rtasida sanoat kooperatsiyasi va klaster tizimining sustligi;
- Innovatsion loyihalarining kamligi va ilmiy salohiyatning past darajasi.

Bu muammolarni bartaraf etish kichik sanoat zonalarining iqtisodiyotdagi rolini yanada mustahkamlashga xizmat qiladi.

3. Kichik sanoat zonalarining samaradorligini oshirish yo'llari

Kichik sanoat zonalarini rivojlantirish va samaradorligini oshirish uchun quyidagi yo'nalishlarda ish olib borish maqsadga muvofiq:

1. **Infratuzilma rivojini jadallashtirish.** Elektr energiyasi, tabiiy gaz, ichimlik suvi, transport va axborot-kommunikatsiya tarmoqlarining barqaror ishlashi tadbirkorlikni yanada qulaylashtiradi.
2. **Soliq va kredit imtiyozlarini kengaytirish.** KSZ rezidentlari uchun soliq yengilliklari, imtiyozli kredit va subsidiyalar tizimini takomillashtirish zarur. Bu investorlarni jalb qilishni kuchaytiradi.
3. **Sanoat kooperatsiyasi va klaster tizimini rivojlantirish.** Hududdagi o'zaro bog'liq korxonalarni bir zanjirga birlashtirish, ularni innovatsion loyihalar doirasida hamkorlikka undash samaradorlikni oshiradi.
4. **Raqamli texnologiyalarni joriy etish.** KSZ faoliyatida raqamli boshqaruv, elektron hujjat aylanishi va onlayn monitoring tizimlarini joriy etish samaradorlikni oshiradi.
5. **Kadrlar salohiyatini mustahkamlash.** Sanoat sohasida faoliyat yurituvchi mutaxassislar uchun malaka oshirish kurslari, amaliy o'quv dasturlari yo'lga qo'yilishi zarur.

4. Kichik sanoat zonalarining rivojlanish istiqbollari

Kelgusida kichik sanoat zonalarining rivojlanishi mamlakat iqtisodiyotida muhim strategik yo'nalishlardan biri bo'lib qoladi. Xususan, 2030-yilgacha bo'lgan davrda quyidagi natijalarga erishish kutilmoqda:

- Kichik sanoat zonalari sonining ikki baravarga oshishi;
- Hududiy ishlab chiqarish hajmining 25–30 foizga ortishi;
- Eksport qiluvchi kichik korxonalar ulushining sezilarli ko‘payishi;
- Innovatsion loyihalar sonining keskin o‘sishi;
- Aholi bandligi va tadbirkorlik faolligining oshishi.

Bularning barchasi iqtisodiy o‘shishning barqarorligini ta‘minlash bilan birga, hududiy tenglikni kuchaytiradi, mahalliy resurslardan samarali foydalanish imkonini beradi.

Xulosa. Kichik sanoat zonalari mamlakat iqtisodiyotining raqobatbardoshligini oshirish, mahalliy ishlab chiqarishni rivojlantirish hamda yangi ish o‘rinlarini yaratishda muhim o‘rin tutadi. Ularning samarali faoliyat yuritishi uchun infratuzilmani yaxshilash, investitsion muhitni takomillashtirish, innovatsion faoliyatni rag‘batlantirish va raqamli texnologiyalarni keng joriy etish zarur.

Shu bilan birga, davlat va xususiy sektor o‘rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish, ilmiy-tadqiqot ishlanmalarini ishlab chiqarish bilan integratsiyalash orqali kichik sanoat zonalarining raqobatbardoshligini yanada oshirish mumkin.

Natijada, kichik sanoat zonalari nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy rivojlanishning ham muhim omiliga aylanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 10-avgustdagi PQ-3173-sonli qarori — “Hududlarda kichik sanoat zonalarini tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”.
2. O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi hisobotlari, 2023-yil.
3. Qodirov A., “Hududiy iqtisodiy rivojlanish omillari”, Toshkent: Iqtisodiyot, 2020.
4. Karimova D., “Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishning zamonaviy yo‘nalishlari”, Farg‘ona, 2022.
5. www.stat.uz — O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi rasmiy ma‘lumotlari.
6. www.lex.uz — Normativ-huquqiy hujjatlar ma‘lumotlar bazasi.